

På tur - tur

Banesti Ebeltoft - Gravlev

Leif Bertelsen

På tur - cykeltur
Banesti
Ebeltoft - Gravlev

***På tur - cykeltur
Ebeltoft - Gravlev***

***Leif Bertelsen
Karup 2010
leif@lgbertelsen.dk
www.lgbertelsen.dk***

***Kort © Leif Bertelsen (tegnet i perioden fra 2002 til 2010)
Foto © Leif Bertelsen
Afsnittene "Lidt om banens historie" © www.toptop.dk***

Eftertryk tilladt med kildeangivelse

***Forsidebilledet:
Fregatten "JYLLAND"***

Se også andre banestier på
www.lgbertelsen.dk/cykelture/banestier.pdf

Funder - Ejstrupholm (Brande)
Hadsund - Gistrup (Ålborg)
Hammershøj - Viborg
Herning - Viborg
Horsens (Lund) - Silkeborg
Løgstrup (Viborg) - Løgstør
Resenbro (Silkeborg) - Langå
Skive - Glyngøre
Vejle - Bindeballe
Års - Nibe

*Halkær sø - set fra naturlejrplads (med shelters) ved Halkær.
Få meter fra banesti Års - Nibe*

Der er mange gode fordele ved at cykle en tur: det gi'r motion, frisk luft, naturoplevelse og cykler flere samme er der socialt samvær. Så kan der være kulturhistoriske seværdigheder ved cykelstierne - og så er der lejlighed til at få frisket sin historie op.

Cykelstier i Danmark, der er virkelig mange rigtig gode, men jeg har valgt et begrænset antal, og i valget har indgået, at cykelstierne skulle være børnevenlige og der skulle ikke være så mange bakker. Jeg ville også gerne vise lidt af den danske naturs forskelligheder. Valget var ikke så svært: cykelstierne skulle være cykelstier på nedlagte jernbanearealer, spredt i Jylland.

For "nybegyndere" har jeg skrevet et par gode råd - nogle erfaringer som vi har høstet på vore mange cykelture.

Men hvilken af de 10 cykelstier der er smukkeste, flottest, gi'r flest oplevelser eller ... , det må du selv finde ud af, vi har et par favoritter - alt efter årstiden, men det holder vi for os selv.

Derfor: ta' cyklen, smør en madpakke og fyld vandflasken og kom af sted. Rigtig go' tur!

Jeg siger tak til familien for tålmodigheden ved at cykle sammen med mig, med mine mange stop, for nu var der lige en smuk udsigt, en seværdighed, eller noget andet spændende, som jeg "lige skal ha' et billede af".

Leif Bertelsen
Karup sommeren 2010

Cykelture i det åbne land er en god oplevelse for krop og sjæl - alle sanser er i brug.

Før cykelturen

En cykeltur på en af stierne på de nedlagte jernbanearaler giver unikke oplevelser: du ser naturen med flora og fauna, der er fred og ro, ingen stejle bakker, imponerende anlægsarbejder fra tiden omkring og lige efter år 1900, ingen biler så banestierne er meget børnevenlige og du kommer igennem byerne, så du ser "baghave", og du får lidt motion.

Husk cykelpumpen ...

Ved nogle af banestierne er der langt til nærmeste beboelse, så det er en god idé at have cykelpumpen og lappesager med. Det vil heller ikke være af vejen at have lidt værktøj med, så du kan udføre småreparationer - spørg din cykelhandler hvad der bør være i

Ahhh ..., modne hindbær

"reparationstasken".

Du kan købe en lille fiks taske til at fastgøre ved sadlen eller på stellet, hvor der er plads til lappesager og værktøj.

... og glem ikke plaster

Der kan ske uheld! Så vær forberedt med at have et par stykker plaster og en forbindelse med. Har du børn med på cykelturen og barnet vælter, kan et stykke plaster gøre underværker.

Harer i brakmark

Humblebi i vild timian

Det vil også være en god idé at have druesukker og salttabletter med.

Er der varmt, sveder du meget og kommer let til at mangle salt.

Når du er meget udkørt og lige mangler energi til de sidste kilometre, er det godt med lidt druesukker.

Uden mad og drikke

Du skal have rigeligt med væske med. Vand og æblejuce er godt.

Og så en god madpakke lavet med groft brød¹.

Det er heller ikke af vejen at have frugt med - husk at skylle frugten inden du tager hjemmefra for dit medbragte vand er til at drikke.

Hvad ser du

Rabatter ved stierne bliver normalt ikke sprøjtet, hvorfor der er et flot flora og fauna.

Ålestrup Realskole, opført 1904

1. Vi bager selv groft brød til vore cykelture: 9 dl. koldt vand, ca. 25 g gær, salt, ca. 100 g økologisk speltgrahamsmel, ca. 100 g økologisk fuldkorns hvedemel, ca. 75 g solsikkekærner, ca. 75 g sesamfrø, ca. 75 g hakkede valnødder, ca. 500 g økologisk speltmel, ca. 500 g økologisk hvedemel, Dejen hæver koldt i ca. 8 timer. Æltes og formes til enten flutes eller boller, efterhæver i ca. 1 time og bages ved ca. 175°C i ca. 18 minutter.

Forårsbebuder - mælkebøtte og vild stedmoder

Når vi har børnebørnene med på ture på de nedlagte banestier, bliver der spurgt om meget. Så vi anbefaler, at du tager en håndbog med, så du kan

Gæs på mark nord for Vrads

bestemme hvad det er du ser af planter og dyr/fugle.

Du vil se insekter, somfugle, bier og humlebier, køer og svin på markerne, måske et rådyr eller et egern - og så et hav af planter/blomster.

bestemme hvad det er du ser af planter og dyr/fugle.

Du vil også opleve, at der er sæsonens frugter langs stierne, for eksempel: skovjordsbær, hindbær, brombær, blåbær, æbler, mirabeller etc.

De frugter der er langs stierne må du gerne plukke og spise - frugterne er "næsten" økologiske".

Torskemund

Skotsk højlandskvæg ved Halkær Bredning

Byerne

Når du kommer til en by, bør du se på husene og de gamle stationsbygninger.

Det er tydeligt at se, hvordan en by er vokset omkring banen.

Kirkerne

De gamle middelalderkirker er ofte et besøg værd! Desværre er kirkerne ofte aflåst, men kirkegårdspersonalet er venlige - og hvis du spørger låser personalet gerne kirkedøren op.

Oftentimes er der også muligheder for at få vandflasken fyldt.

... og så er der næsten altid et toilet ved kirkerne, der gratis kan benyttes.

Seværdigheder

På de kort der er ved hver banesti er der angivet nogle seværdigheder. Det er ikke alle seværdigheder der er vist, så besøg turistkontoret for at få oplysninger om den egn, hvor banestien forløber.

Skovjordsbær i blomst

Ved de fleste banestier er der gode lokale informationer. Nogle af plancherne er gengivet ved beskrivelsen af banestierne.

Svaner ved Halkær Sø

Mærk verden

Det er ikke kun om sommeren det er en god idé at benytte banestierne.

Hvis du cykler efter løvfald og vælger en

banesti der forløber gennem en løvskov, kan du se "skoven".

Alt efter årstiden, kan du for eksempel opleve duften af planter, nyhøstet korn, nyslået græs til hø, når landmanden gøder om foråret, kreaturer der er på græs.

Lyt til fuglestemmer, vandet når du krydser et vandløb, blæsten og regnen.

Husk: Det er aldrig vejret der er noget galt med - det er påklædningen! ... så glem ikke regntøjet.

Høstarbejde ved Sunds (nord for Herning)

Mjødurt ved Herredsbæk (syd for Års)

Østerbølle holdeplads (nord for Ålestrup)

Sø mellem Them og Vrads, set gennem træbevoksning en vinterdag

St. Hansted Ådal (nord for Horsens)

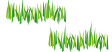

Landsbyhus i Velds (syd for Ørum)

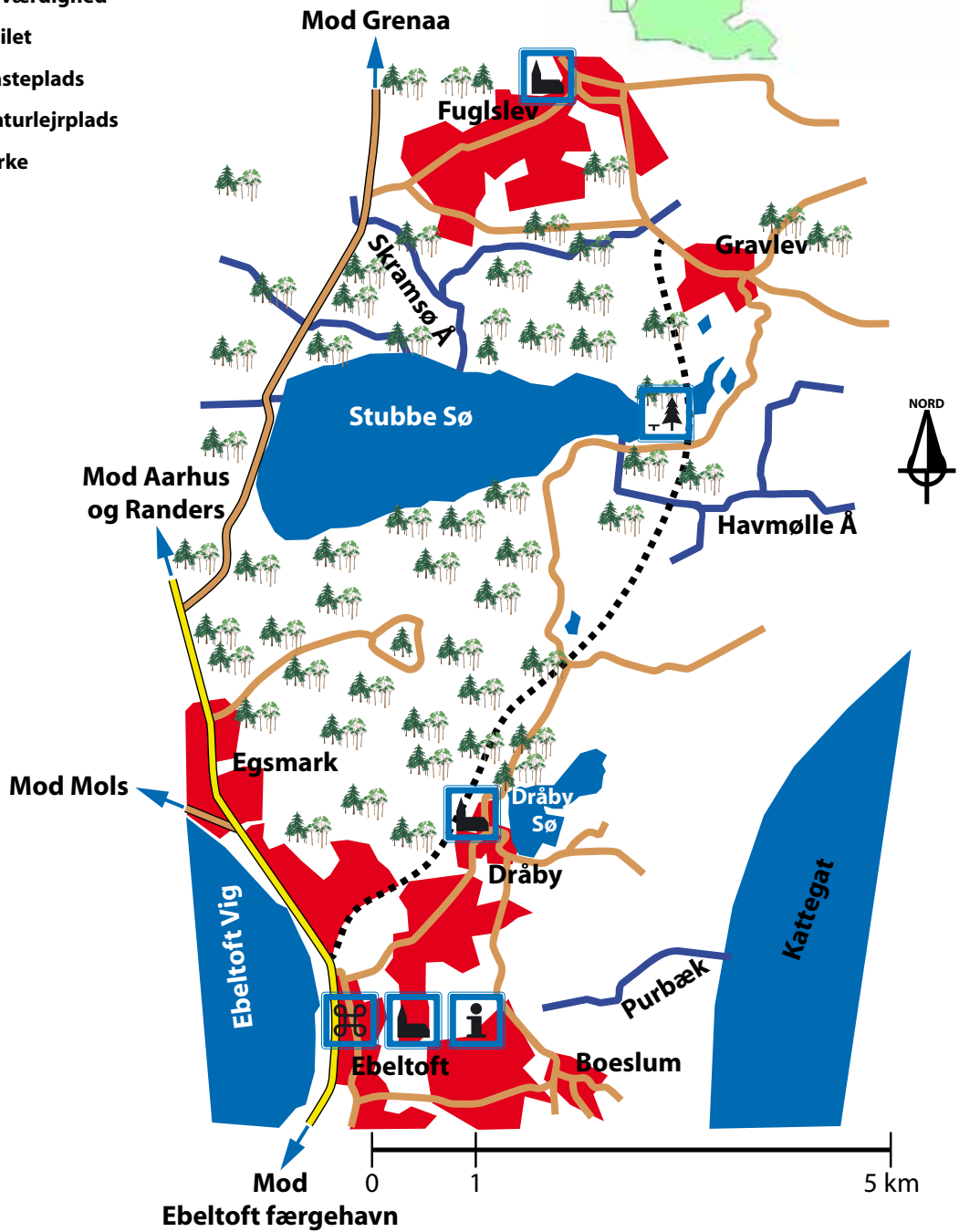

Jernbanebro over Funder Å og jernbanelinjen Silkeborg - Herning

Ebeltoft - Gravlev

Signatur

- Cykelsti: fast belægning/grus
- Vandløb
- Kommunevej
- Landevej
- Motor- eller hovedvej
- Sti
- Jernbane
- Sø, fjord eller hav
- Heder
- Enge
- Skov
- Informationstavle eller turistkontor
- Seværdighed
- Toilet
- Rasteplass
- Naturlejrplads
- Kirke

Ebeltoft - Gravlev

Fakta om stien

Længde: Ca 8 km

Belægning: Grus

Byer: Ebeltoft og Gravlev

Vandløb: Havmølle Å

Lidt om banens historie

Ebeltoft - Trustrup Jernbane

Man talte allerede i 1874 om etablering af en jernbane fra Ebeltoft. Dette fordi Grenå - Randers banen var blevet anlagt og nu ville man gerne have Ebeltoft med i jernbanenettet.

Ligeledes var der i 1876 planer fremme om en jernbane til Trustrup men begge projekter blev skrinlagt fordi de ikke nød fremme på "det Høje Ting" (så pænt omtalte man Folketinget dengang).

Siden var der et mere eksotisk forslag fremme om anlæg af en bane efter Decauvilles system (600 mm sporvidde).

Det endte dog med at man til sidst enedes om en normalsporet jernbane fra Ebeltoft til Thorsager.

Og ved loven af 8. maj 1894 blev det vedtaget at anlægge en bane fra Ebeltoft til Thorsager.

Det viste sig dog vanskeligt at skaffe kapital på lokalt plan til dette forehavende og derfor måtte der en justering af den oprindelige lov til.

Denne kom 19. marts 1898 og foreså nu en jernbane fra Ebeltoft til enten Thorsager eller Trustrup.

Som man kan regne ud endte det med at blive Trustrup der vandt den strid.

Banen fik i Ebeltoft anlagt et havnespor og i Trustrup blev banen ført ind til Statsbanestationen.

ETJ kom til at koste godt 1 mio. kroner at anlægge.

Staten blev største aktionær med 508.306 kroner

og de øvrige store aktionærer var Ebeltoft købstad

med 141.526 kroner, Randers Amt 126.000 kroner,

Hyllested - Rosmus kommune med 54.049 kroner.

Private investorer tegnede sig for 87.478 kroner.

Ebeltoft landsogn stod for 12.601 kroner og Ebeltoft 13.538 kroner.

Lov: 8. maj 1894

Koncession: 10. oktober 1898

Indviet: 26. marts 1901

Nedlagt: 31. marts 1968

Længde i km: 23,3

Kilde: www.toptop.dk

Lidt om Stien

Landskabet

Stien forløber gennem et smukt og varieret kuperet landskab - et landskab der er formet under og ved afsmeltning fra sidste istid.

Jorden er frodig og anvendes til landbrugsdrift, men der er også skove og vådområder - vådområdet med rør og siv, søer og vandhuller.

Landskab nord for Dråby - med landbrugsjord, vådområde og skov

Banestien lige syd for Gravlev. Bemærk de store gravearbejder.

Byerne

Der er to byer: Gravlev og Ebeltoft.

Gravlev er en typisk landsby og Ebeltoft er en meget

Ebeltoft - Gravlev

Gamle huse med brostenbelægt gade

gammel købstad og havneby.
En bytur gennem den ældre bydel kan varmt anbefales.

Sø lidt syd for Gravlev

fales.

Læg også mærke til, hvordan Ebeltofts bystyre har forstået at udnytte det kuperede landskab til attraktive bolig- og rekreative områder.

Besøg også Dråby, som er tæt ved banestien.

Vandløbene

Stien krydser kun et vandløb - Havmølle Å. Stubbe Sø har afløb til Havmølle Å.

Stubbe Sø er et besøg værd. Der er gode cykel- og gangstier rund om søen.

Andet

Tæt ved Gravlev, kommer der en overraskelse:

Man tro'r ikke sine egne øjne. Fra banestien kan ses

Giraffer i Ree Park

giraffer og andre eksotiske dyr!

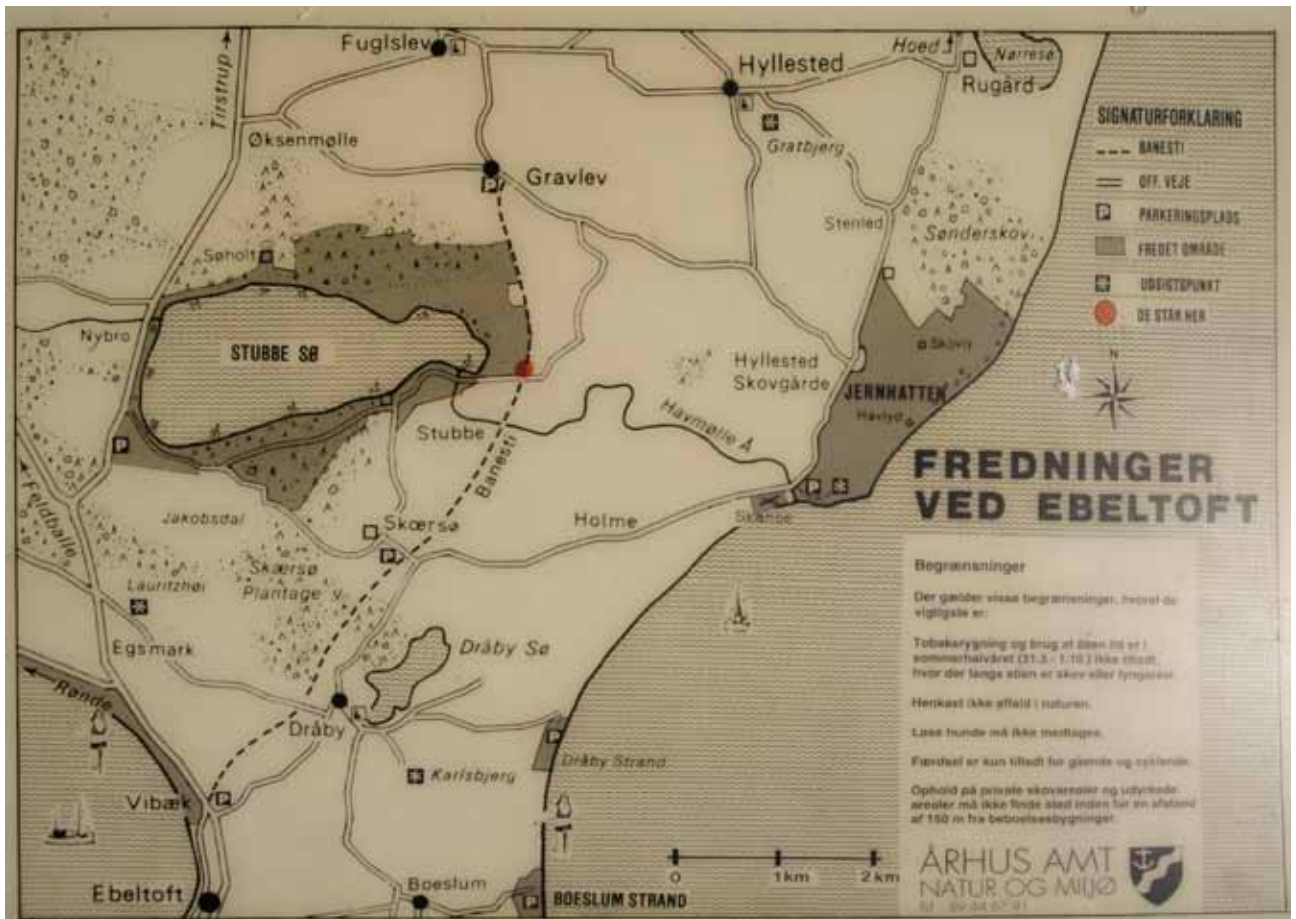
Men der er også andre seværdigheder:

Fregatten Jylland, som har plads ved siden af et oplevelsescenter på havnearealet.

Og glem ikke Mols Bjerge som ligger en halv snese kilometer syd for Ebeltoft.

Fregatten Jylland

På planchen står:

”Begrænsninger

Der gælder visse begrænsninger, hvoraf de vigtigste er:

Tobaksrygning og brug af åben ild er i sommerhalvåret (31.3.- 1.10.) ikke tilladt, hvor der langs stien er skov eller lyngareal.

Henkast ikke affald i naturen.

Løse hunde må ikke medtages.

Færdsel er kun tilladt for gående og cyklende.

Ophold på private skovarealer og udyrkede arealer må ikke finde sted inden for en afstand af 150 m fra beboelsesbygninger.

**ÅRHUS AMT
NATUR OG MILJØ
TLF • 89 44 67 91”**

Havmølle Å

Planche om "Molsruten"

Molsruten

Gamle veje og gamle banespor

Øst for Stubbe Sø ligger et lavt område der i Stenalderen var dækket af hav. Stedvise forekomster af tagrør langs grøfter og vandløb vidner om, at havet ikke er så langt væk. På det, der engang var lave kystskrænter, har man fundet flere køkkenmøddinger og spor af bopladser fra Jægerstenalderen.

Hvor Stubbe Søvej, der engang var hovedlandevej mellem Grenaa og Ebeltoft, krydser den gamle banestrækning, var der tidligere et beskedent stoppested - et såkaldt trinbræt. Her var det muligt at stå af og på toget. Nu er banestrækningen omdannet til en cykel- og vandresti til Ebeltoft, som Molsruten følger sydpå til Skærsø Station. Stationsbygningen ligger der stadig, men er nu privatbolig.

Fra Skærsø går ruten vestpå, syd om den store Stubbe Sø og gennem Skærsø Plantage til Ørnbjerg Mølle inde midt i skovområdet. Først skal man imidlertid omkring herregården Skærsø og ad en lille stump stenbrolagt vej, som tidligere var lidt af et mysterium. Hvorfor denne fint anlagte brolægning på en vej, der tilsyneladende ikke gik nogen steder hen? Fordi hovedvejen mellem Grenaa og Ebeltoft såmænd gik her - vest for

Skærsø - indtil midten af 1800-tallet, og derfor havde man brolagt vejen.

Syd for Hyllested Skovgårde ligger Jernhatten - en morænebakke med en særpræget natur og et gammelt skanseanlæg fra Englandskrigene.

Jernhatten ligger ikke på hovedruten, men er nok en omvej værd,

fordi man ved samme lejlighed kommer gennem den charmerende lille landsby Hyllested Skovgårde.

Banestien

Det er altid en speciel oplevelse at vandre ad de gamle banestier, der slynger sig i store bløde buer gennem landskabet eller som snorlige spor så langt øjet rækker - og hele tiden i det samme eller næsten samme plan. Man er ikke i landskabet på helt samme måde, som når man går ad gamle veje og stier der følger terrænet.

Europæiske fjernvandreveje

Du befinder dig på E1, en vandrerute fra Grövelsjön i Sverige til Castelluccio i Italien. E1 er en del af et omfattende netværk af vandreveje, som de europæiske vandrerorganisationer står bag. Få mere at vide om de europæiske fjernvandreveje på www.era-ewv-ferp.org/

Fjernvandrevej E 1 i Danmark.

Molsruten, som du vandrer på, går mellem Grenaa og Århus. Ruten forløber dels langs ky sten dels gennem det nordligste område af Mols. Fra Århus er der forbindelse til Hærvejen via vandreruten Århus-Silkeborg og naturstien Horsens-Silkeborg. Hærvejen, der er en del af E1, fortsætter til den dansk-tyske grænse.

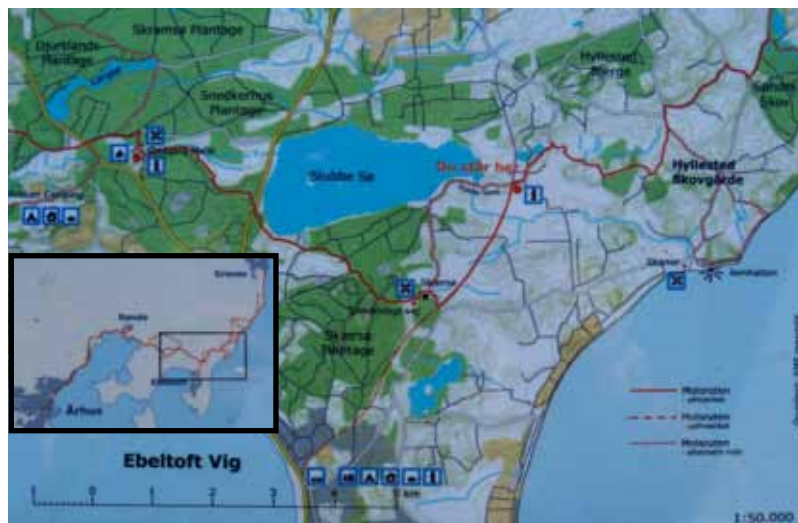

Planche om "Nordsøstien"

Nordsøstien

Mellem Skærsø og Glatved Strand

Nordsøstien

Du befinder dig på den del af Nord-søstien, som går gennem Syddjurs Kommune. Nordsøstien er et netværk af kystnære stier i landene omkring Nordsøen. I Østjylland går Nordsøsti- en fra Ebeltoft Færgehavn til Hadsund.

Nordsøstien formidler kystens kultur- historie under mottoet „en vandring i kystens kulturhistorien”. På hjemmesiden www.northseatrail.org kan du få mere at vide om Nordsøstien og ikke mindst kulturhistorien langs stien.

Foldere med rutens forløb samt detaljerede kort får du på:

Ebeltoft/Mols Turistbureau
S. A. Jensens Vej 3
8400 Ebeltoft
tlf. 8634 1400

Her ved Skærsø mødes Molsruten og Nordsøstien. Molsruten er en vandre- rute mellem Grenaa og Århus og en del af den europæiske fjernvandrevej E1. Mellem Skærsø og Grenaa Havn har de to ruter fælles forløb frem mod Grenaa Havn.

På den første del af strækningen følger stien det gamle spor fra den nedlagte Ebeltoft -Trustrup - Jernbane, der gik her i årene 1901-1968.

Fra det nedlagte trinbræt ved krydset Skærsøvej/Banestien går Nordsøstien østpå gennem det kuperede landskab Hyllested Bjerge. Herfra er der mulig- hed for en afstikker til den særpræ- gede morænebakke, Jernhatten, der har sit navn på grund af ligheden med en middelalderlig soldater hjelm.

Nordsøstiens forløb gennem Hyllested Bjerge fører frem til Rugård Sønderkov, hvor stien går ned over kystskrænterne ad en stemningsfuld hulvej afgræn- set af gamle stendiger.

Man kan også vælge en alterna- tiv rute forbi herregården Rugård, hvis hovedbygning stammer fra 1500-tallet. Godset er et smukt eksempel på et klassisk dansk herregårdslandskab med gammel hovedbygning, avlsbygninger fra flere perioder, store mark enhe- der, stendiger, gamle løv skove og dyrehave.

Udsigt over Ebeltoft Vig mod Femmøller strand

Halkær sø

Nældens takvinge

En tur på landet kan meget vel være en tur på en banesti. Her kan du virkelig opleve naturen i al naturens magt og vælde. Så det er bare om at bruge alle sanserne.

På banestierne er der fred og ro. Her er meget natur, og du kan opleve meget kultur.

Se de mange seværdigheder der er ganske tæt ved banestierne, smukke huse/bygninger, gamle meget smukke "jernbanebroer", oldtidsminder, museer og meget andet. Du kommer tæt på flora og fauna.

Arealerne ved banestierne er den rene natur, som medvirker til et righoldigt liv ved banestierne. Der er mange fredede arealer tæt ved banestierne.

Der er naturlejrpladser, rasteplasser og ikke at forglemme, grøftekanter. Så tag bare madpakken, kaffen eller en sodavand med, men husk at tage dit affald med hjem!

Go' tur